

การทำคานหาบ

ชื่อภูมิปัญญา..... **การทำคานหาบ**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล **นายจำลอง ประกอบธรรม** อายุ **๗๑** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่ **๑๓๔/๒** หมู่ที่ **๒** ชื่อหมู่บ้าน **มงคล**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การทำคานหาบ
ชื่อ-สกุล	นายจำลอง ประกอบธรรม
อายุ	๗๑ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๑๓๔/๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งเลิง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๙๒-๘๒๔๖๐๙๙
ที่มาของภูมิปัญญา	เกิดจากความชอบ และได้เรียนรู้การทำไม้คานหาบจากบิดา
อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ	

๑. ไม้ไผ่สีสุก
๒. กบไสไม้
๓. ตะไบ(บึงทองปลิง)
๔. เลื่อยมือ

วิธีการทำ

๑. นำเลื่อยมาตัดไม้ไผ่สีสุกให้ขนาดพอดี
๒. ผ่าซีกไม้ไผ่ให้ได้ขนาดเท่าฝ่ามือ ขนาด ๒ นิ้ว ๑ หลา
๓. ตั้งไม้ไผ่ที่ผ่าออกจากริมใช้กบไสไม้เหลาให้เป็นโครง และใช้ตะไบขัดบริเวณหัวและบริเวณท้ายหัวให้เรียบเล็ก สำหรับแทรกเชือกหูกกระบุง หรือหูกขนะอื่นที่นำมาหาบไม่ให้เลื่อนหลุดจากปลายคานไม้ไผ่
๔. นำไม้ไผ่ที่เป็นโครงแล้ว มาตัดให้โค้งงอด้วยไฟเพื่อความสวยงาม

เคล็ดลับความเชื่อ

การนำไม้มาตัดไฟ ถ้าเราตัดไฟนานเกินไป จะทำให้ไม้หักได้ ต้องใช้ความระมัดระวังในการตัด

หมายเหตุ

ปัจจุบันนี้หาคนทำไม้คานได้ค่อนข้างยาก

การต่อเรือ

ชื่อภูมิปัญญา..... **การต่อเรือ**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นายนรินทร์ บังเกิดลาภ** อายุ..... **๔๔** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๔๑** หมู่ที่..... **๓** ชื่อหมู่บ้าน..... **ทุ่งควายกิน**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	ต่อเรือ
ชื่อ-สกุล	นายนรินทร์ บังเกิดลาภ
อายุ	๔๔ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๒-๐๒๓๙๑๔๕
ที่มาของภูมิปัญญา	จำมาจากคนอื่นและนำมาทดลองทำ
อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ	

เรือ

๑. ไม้กระบาก	๖. ไม้อัด
๒. น็อตแสดนเลส	๗. สีกันเพลิง
๓. กาวผง	๘. สีนํ้ามัน
๔. สว่าน	๙. เครื่องขัดไม้
๕. เลื่อยปัด	๑๐. เกลียวปล่อยขันไม้

วิธีการทำ

๑. นำไม้กระบากและไม้อัดมาตัดเลื่อยตามแบบแป้นเรือที่วางไว้
๒. นำแผ่นไม้ที่ตัดทั้งหมดมาทากาวที่รอยตัดให้รอบทิศ จากนั้นทิ้งให้กาวแห้ง
๓. นำไม้ท้องเรือมาซ้อนกันให้พอดี เจาะรู ๓ มิล บริเวณสันกลางเรือ ระยะ ๖ นิ้ว และใช้ลวดร้อยยึดไว้ นำไม้หน้าสามยาว ๒ เมตร มารองใต้ท้องเรือ ดึงให้ท้องเรือกางออกและใช้เกลียวปล่อยขันยึดให้ติดกันแน่น
๔. นำไม้ที่ตัดไว้แล้ว มาประกอบกับท้องเรือที่ดึงไว้ ใช้สว่านเจาะรู และใช้น็อตแสดนเลสยึดให้ติดกัน
๕. ตั้งเรือให้ได้ระดับ ขัดไม้ให้เรียบ และผสมกาวผงวนให้เข้ากันปิดรอยต่อทั้งหมดรอบภายในเรือ และนอกเรือ ทิ้งไว้ให้กาวแห้ง
๖. ทาสีกันเพลิง บริเวณเรือและใต้ท้องเรือ เพื่อป้องกันการผุกร่อนของเรือจากน้ำทะเล
๗. หลังจากทาสีกันเพลิงเสร็จแล้ว ให้ทาสีนํ้ามันตาม เพื่อความเงาและความสวยงาม

เคล็ดลับความเชื่อ

สีที่ทาจะต้องเป็นสีที่โอเอหรือสีกันเปรียงที่ใช้ทาใต้ท้องเรือ เป็นสีกันเปรียงชนิด พิเศษผลิตจาก ไวนิลเรซินผสมกับสารป้องกันเปรียง และเพื่อป้องกันการผุกร่อนของเรือจากน้ำทะเล

หมายเหตุ

ปัจจุบันใช้เรือไฟเบอร์แทนเรือไม้

ลอบดักปลา

ชื่อภูมิปัญญา..... **ลอบดักปลา**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นายนรินทร์ บังเกิดลาภ** อายุ..... **๔๔** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๔๑** หมู่ที่..... **๓** ชื่อหมู่บ้าน..... **ทุ่งควายกิน**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	ต่อเรือ
ชื่อ-สกุล	นายนรินทร์ บังเกิดลาภ
อายุ	๔๔ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกแสลง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๒-๐๒๓๙๑๔๕
ที่มาของภูมิปัญญา	จำมาจากคนอื่นและนำมาทดลองทำ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. หวาย หรือเถาวัลย์
๒. ไม้ไผ่
๓. มีด

วิธีการทำ

๑. การทำลอบ เลือกไม้ไผ่ที่มีอยู่ในชุมชน ลักษณะไม้ไผ่ที่ต้นแก่ นำมาตัดเป็นท่อน ความยาวประมาณ ๑ เมตร
๒. ใช้มีดเหลาไม้ไผ่เป็นชุดเล็ก ๆ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๕-๗ มิลลิเมตร นำมาเรียงร้อยด้วยเส้นหวาย
๓. ถักเรียงกันเป็นแผงความยาวประมาณ ๘๐ เซนติเมตรและรวบเป็นวงกลม
๔. เหลาไม้ไผ่เป็นซี่เล็กๆ ความยาวประมาณ ๓๐ เซนติเมตร
๕. สานเป็นแผงเพื่อทำกรอบใส่ไว้ด้านใน เพื่อดักปลาไม่ให้ออกจากลอบ
๖. นำลอบที่ได้มาร้อยหวายให้ยึดไม้ให้แน่น

เคล็ดลับความเชื่อ

การทำลอบต้องเป็นคนใจเย็น งานที่ได้จะออกมาดีและใช้งานได้นาน

หมายเหตุ

ปัจจุบันนี้ยังหาวัสดุในการทำลอบดักปลาได้อยู่

การทำซอฮู้

ชื่อภูมิปัญญา.....การทำซอฮู้

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อ-นามสกุล.....นายบุญรอด วรรณประภา.....อายุ.....๗๖ ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่.....๖/๒.....หมู่ที่.....๕.....ชื่อหมู่บ้าน.....หนองไทร.....

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การทำซอฮู้
ชื่อ-สกุล	นายบุญรอด วรรณประภา
อายุ	๗๖ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๖/๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	สืบทอดการทำซอฮู้มาจากบรรพบุรุษ จนเกิดความรักและความชอบในการทำซอและเล่นดนตรีไทย

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. เครื่องกลึง	๒. ลีว
๓. บุ้ง	๔. กระจดาขทราย
๕. สายเอ็น	๖. หางม้า
๗. ไม้ประดู่	๘. กระจโลกมะพร้าว

วิธีการทำ

๑. เริ่มจากการตัดหน้ากะโหลกมะพร้าว แต่งกะโหลกซอ
๒. ขึ้นหน้าหนัง นำแผ่นหนังมาซึงกับกะโหลกซอด้านที่ตัดออกให้ตึง
๓. เตรียมคันทวนกลึงกลมตลอด ยาวประมาณ ๓๐ นิ้ว หรือเหมาะสมกับขนาดของกะโหลกซอเจาะรูคันทวน ๒ รู เพื่อใส่ลูกบิด ๒ ลูก ระยะจากผิวกะโหลกด้านบนถึงลูกบิดลูกที่หนึ่ง ยาวประมาณ ๑๗ เซนติเมตร จากลูกบิดลูกที่หนึ่งถึงลูกบิดลูกที่สองห่างกัน ๓ นิ้วครึ่ง
๔. เตรียมคันชักยาวประมาณ ๒๘ นิ้ว ทำด้วยไม้กลึงกลมเล็กกว่าคันทวนมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑.๓ เซนติเมตร ด้านมือจับมีหมุดสำหรับเป็นหลักให้เส้นหางม้าคล้องได้ ซึ่งยาวประมาณ ๒๓ นิ้ว
๕. ทำหมอนหน้าซอ ใช้หนูนสายทั้งสองของซอฮู้ ทำด้วยไม้ไผ่ ผ้า หรือกระจดาขม้วนแล้วตากาวก็ได้หมอนยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร หน้าประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร หมอนหน้าซอนี้เรียกว่า “หย่อง”
๖. เตรียมลูกบิดกลึงกลม มี ๒ ลูก เสียบอยู่กับคันทวน ปลายลูกบิดเจาะรูไว้สำหรับร้อยสายซอ เพื่อซึงให้ตึง ซึ่งลูกบิดนั้นยาวประมาณ ๕ นิ้วครึ่ง ทาด้วยแลคเกอร์เคลือบเงา จากนั้นนำมาประกอบรวมกันเป็นอันว่าเสร็จ แล้วนำมาตั้งเสียงพร้อมใช้งาน

เคล็ดลับความเชื่อ

ควรเก็บซอไว้ที่อากาศถ่ายเทสะดวก จะช่วยยืดอายุซอได้นานยิ่งขึ้น

หมายเหตุ

ในปัจจุบันนี้ใช้สายเอ็นแทนหางม้า

จักสานกระบุง

ชื่อภูมิปัญญา..... **จักสานกระบุง**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นางวิรติ คุ่มวงศ์ดี** อายุ **๖๗** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่ **๙๗/๖** หมู่ที่ **๕** ชื่อหมู่บ้าน **หนองไทร**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา

การจักสานกระบุง

ชื่อ-สกุล

นางวิรัตน์ คุ่มวงศ์ดี

อายุ

๖๗ ปี

ประเภทของภูมิปัญญา

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

สถานที่ตั้ง

บ้านเลขที่ ๓๕๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

โทรศัพท์

๐๘๙-๕๔๔๕๖๕๓

ที่มาของภูมิปัญญา

ได้รับการถ่ายทอดความรู้การทำกระบุงมาจากการตา ในอดีตก็ทำไว้ใช้ในครัวเรือน และได้ทำมาจนถึงปัจจุบัน จนเกิดความชำนาญ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่ ๒. หวาย ๓. เลื่อยมือ ๔. มีดขอ

วิธีการทำ

๑. นำไม้ไผ่มาตัดเป็นท่อนยาวตามความต้องการขนาดของกระบุง แล้วผ่าแบ่งก่อน จึงนำมาจักเป็นตอก โดยเหลาให้ปลายตอกทั้งสองด้านเท่ากัน จากนั้นนำลายตอกมาสานเป็นลายสองธรรมดา
๒. เหลาไม้ไผ่เป็นซี่สองอันให้ปลายแต่ละด้านแหลมเรียว ก่อนจะนำไปสอดขัดกับตอกที่สานเป็นพื้นเพื่อให้แข็งแรง หลังจากนั้นสานแบบบังคับทิศทางให้เป็นรูปทรงกลมตามแบบที่ต้องการก่อนจะใช้ตอกอีกส่วนหนึ่ง ไขว้เป็นเส้นเล็กสานขวางขัดกับตอกยืนจนสุดขอบปากกระบุง ก่อนจะพับปลายตอกยืนเข้าไปให้เข้ารอยตอก ทำไปจนครบรอบใบกระบุง

 การสานขอบภาชนะ

๑. เริ่มจากผ่าเส้นหวายออกเป็น ๓-๕ เส้นต่อหนึ่งต้น ก่อนจะนำมาเลียดด้วย ซึ่งเลียดก็คือ การใช้ตะปูเจาะฝากระป๋องนม เป็นรูขนาดต่างๆ เมื่อเลียดจนได้หวายตามที่ต้องการจึงนำมาสานเป็นขอบกระบุง
๒. การถักสานขอบกระบุง เริ่มจากร้อยเส้นหวาย ยึดขอบที่ประกบปากกระบุง ทั้งด้านนอกและด้านในจากจุดเริ่มต้นหวายไปเรื่อยๆจนชนกัน และนำหวายรัดช่วงล่างปากขอบอีกครั้ง เรียกช่วงนี้ว่า การถักหวาย

เคล็ดลับความเชื่อ

ใช้ไม้ไผ่สีสุก ไม้ไผ่เดินกอ

หมายเหตุ

ในปัจจุบันนี้ใช้เชือกเอ็นในการจักสานขอบกระบุง

การทำไม้กวาดดอกอ้อ

ชื่อภูมิปัญญา..... **การทำไม้กวาดดอกอ้อ**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางจำนง แววดี** อายุ..... **๗๗** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๓๑** หมู่ที่..... **๖** ชื่อหมู่บ้าน..... **หนองกะพ้อ**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การทำไม้กวาดดอกอ้อ
ชื่อ-สกุล	นางจำนง แววดี
อายุ	๗๗ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๖-๑๔๙๖๑๒๕
ที่มาของภูมิปัญญา	ในพื้นที่ที่อาศัยอยู่นั้น มีต้นอ้อขึ้นจำนวนมาก ถ้าปล่อยให้ทิ้งไว้ก็จะแห้งและตายไปโดยเสียประโยชน์ จึงดูตัวอย่างของไม้กวาดดอกอ้อที่มีใช้ในบ้าน รื้อและทำตามจนชำนาญและยึดเป็นอาชีพ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ดอกอ้อ	๓. มีด
๒. เชือกฟางเส้นเล็ก	๔. เข็มเย็บกระสอบ

วิธีการทำ

๑. นำดอกอ้อสดมาตากแห้ง ๒ วันแรก แล้วนำดอกอ้อมาตีกับพื้น เพื่อให้เกสรของดอกอ้อและเศษหญ้าหลุดออกจากก้านดอกอ้อให้หมด
๒. นำดอกอ้อที่ตากแห้งสนิทมาแกะ ให้ก้านดอกออกจากต้นและเหลือก้านดอกที่ต้นพอประมาณ โดยให้ก้านดอกแต่ละต้นเหลือเท่าๆกัน ให้สวยงาม
๓. นำต้นดอกอ้อรวมกันให้ได้เป็นข้อๆและใช้เข็มเย็บกระสอบเย็บ
๔. จากนั้นมัดต้นอ้อรวมกันและมัดให้เป็นข้อๆ
๕. แต่งให้สวยงามเรียบร้อย

เคล็ดลับความเชื่อ

ดอกอ้อที่นำมาทำไม้กวาดจะต้องตากให้แห้งสนิทก่อนนำมามัดเป็นไม้กวาด เพราะจะได้ไม่หลุดเวลาใช้งาน มีอายุการใช้งานได้นานขึ้น

หมายเหตุ ในปัจจุบันนี้ยังหาวัตถุดิบในการทำไม้กวาดดอกอ้อได้อยู่

จักสานข้อง

ชื่อภูมิปัญญา..... **จักสานข้อง**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นางจ่านง แววดี** อายุ **๗๗** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่ **๓๑** หมู่ที่ **๖** ชื่อหมู่บ้าน **หนองกะพ้อ**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา จักสานข้อง
ชื่อ-สกุล นางจำนง แววดี
อายุ ๗๗ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดระยอง
โทรศัพท์ ๐๘๖-๑๔๙๖๑๒๕

ที่มาของภูมิปัญญา เกิดจากความชอบส่วนตัว และได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่ ๒. น้ำมันยาง ๓. หวาย ๔. มีดขอ

วิธีการทำ

๑. นำไม้ไผ่ที่เป็นลำมาผ่า แล้วใช้มีดขอเหลาให้เป็นเส้นบางๆ ประมาณ ๑ เซนติเมตร จะใช้ไม้ไผ่เฉพาะที่ผิวเปลือกนอกในการสานข้อง เพราะจะมีความทนทานกว่าการใช้เนื้อไม้ข้างใน
๒. เริ่มสานตั้งแต่ฐานของข้องขึ้นมา สลับ ๑ เว้น ๑ ได้ฐานของข้องแล้วก็พับมุม ๔ มุม ใช้มือจับตอกให้แน่น เรียงกันให้สนิท ในเวลาที่สานจัดแต่งทรงจัดตอกที่สานให้ชิดกัน
๓. พอสานมาถึงคอข้อง จับปากข้องให้แน่นแล้วสานให้เป็นส่วนโค้ง จัดรูปทรงปากข้อง แล้วม้วนพับตอกให้รอบปากข้อง
๔. ผาปิดปากข้อง(งาข้อง) สานเป็นรูปทรงกรวยใช้ปิดผาข้องทั้ง ๔ ด้าน และใช้เชือกหวายเย็บให้แน่นหนายิ่งขึ้น
๕. เมื่อได้ข้องแล้ว ให้นำน้ำมันยางรอบตัวข้อง ตากแดดทิ้งไว้ ๒ วัน จะได้สีที่สวยงาม
๖. สานตัวหนอนเพื่อร้อยทำหูข้อง

เคล็ดลับความเชื่อ เหลาไม้ไผ่ให้เสมอกันทุกเส้น เพื่อรูปทรงที่สวยงาม

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้ ไม้ไผ่เริ่มหายากขึ้น จึงหันมาใช้เส้นพลาสติกแทน

การทำบายศรีปากชาม

ชื่อภูมิปัญญา..... **การทำบายศรีปากชาม**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางพุดชา จันทศิริ** อายุ..... **๘๘** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๑๗๗** หมู่ที่..... **๖** ชื่อหมู่บ้าน..... **ท่ากรวด**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การทำบายศรีปากชาม
ชื่อ-สกุล	นางพุดชา จันทศิริ
อายุ	๘๘ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๑๗๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๖-๘๔๐๒๘๑๓
ที่มาของภูมิปัญญา	เนื่องจากเห็นผู้อื่นทำก่อน จึงเกิดความชอบ จึงได้เรียนรู้และไปขอเรียนการทำบายศรีกับพระอาจารย์หม

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ใบตอง	๒. ดอกพุดตูม
๓. ดาวเรือง	๔. เข็ม ด้ายสีเขียว
๕. แม็กซ์เย็บกระดาศ	๖. กรรไกร

วิธีการทำ

๑. ม้วนใบตองเป็นทรงกรวยสูง หลายชั้น เพื่อให้แข็งแรง ๒ ชั้น
๒. พันใบตองให้เป็นรูปสามเหลี่ยมทรงสูง ทั้งหมด ๔ ชั้น
 - ชั้นที่ ๑ ซ้อนกันให้ได้ ๕ ชั้น แล้วฉีกใบตองอีก ๑ ชั้น พันไว้ ใช้แม็กซ์เย็บกระดาศให้แน่น
 - ชั้นที่ ๒ ซ้อนกันให้ได้ ๔ ชั้น แล้วนำไปต่อจากชั้นที่ ๑ นำใบตองมาพันแล้วเย็บให้แน่นทำให้ได้ ๓ อัน แล้วเย็บให้ติดกับกรวย ทั้ง ๓ ด้าน
๓. ทำแบบ (ข้อ๒) แต่ซ้อนกันแค่ ๓ ชั้น ทำทั้งหมด ๓ อันนำไปเย็บติดระหว่าง ๓ มุมใน (ข้อ๒) ตกแต่งด้วยดอกพุด ที่ปลายใบตอง
๔. นำไม้จิ้มฟันมาปักกับดอกกรัก แล้วเสียบที่กลางดอก ดาวเรือง แล้วไปปักตกแต่งระหว่างใบตองที่เย็บติดไว้ และยอดบนสุด

เคล็ดลับความเชื่อ

มีการไหว้ครูก่อนเริ่มทำบายศรี

หมายเหตุ

ในปัจจุบันนี้ยังหาวัตถุดิบในการทำบายศรีได้อยู่

จักสานกระดัง

ชื่อภูมิปัญญา..... **จักสานกระดัง**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นางประสงค์ เจริญมี** อายุ..... **๕๐** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๓** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ขุมขุมสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การจักสานกระดัง
ชื่อ-สกุล	นางประสงค์ เจริญมี
อายุ	๙๐ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งหลวง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	ได้รับการถ่ายทอดความรู้การทำกระดังมาจากยาย ในอดีตก็ทำไว้ใช้ในครัวเรือน และได้ทำมาจนถึงปัจจุบัน จนเกิดความชำนาญ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่	๒. มีด
๓. เชือก	๔. เหล็ก
๕. คีม	

วิธีการทำ

๑. เหลาไม้ไผ่ให้แบนกว้าง ประมาณ ๒ เซนติเมตร
๒. จัดวางรูปแบบในลักษณะการสาน ๒ แถว
๓. เริ่มสานไปจนได้ขนาดตามต้องการ
๔. เตรียมขอบกระดัง ใช้ไม้ไผ่หนาๆ มาดัดให้เป็นวงกลม
๕. นำไม้ไผ่ที่สานแล้วมาเข้ารูป

เคล็ดลับความเชื่อ

นำกระดังไปผิงไฟ เพื่อให้เนื้อไม้ไผ่แห้งสนิท สีจะสวยขึ้น

หมายเหตุ ในปัจจุบันนี้ใช้ลวดในการยึดกระดัง

การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางชูศรี นิลยมนัน** อายุ..... **๘๑** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๒๔** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ชุมชนสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ
ชื่อ-สกุล	นางชูศรี นิสัยมัน
อายุ	๘๑ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๒๔ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	เนื่องจากในพื้นที่ของตำบลทุ่งควายกิน ในสมัยก่อนมีต้นตองกะพ้อขึ้นเป็นจำนวนมาก บรรพบุรุษก็เกิดการเรียนรู้นำมาพัฒนาเป็นเสื่อจากต้นก้านตอง และนำไปตองกะพ้อไปห่อขนมต้มต่างๆ และทำสืบทอดกันมา

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ก้านตองกะพ้อ ๒. มีดขอ ๓. ไม้แป้นลองชุด

วิธีการทำ

๑. ตัดก้านตองกะพ้อที่มีขนาดยาวมาแช่ไว้ ๑ วัน
๒. จากนั้นนำมาลอกขี้ก้านตองกะพ้อออก (ใส่ในสีขาวนี้ๆ) และนำไปตากแดดจนแห้ง
๓. วางตองก้านตองกะพ้อตาม ลายสอง เริ่มต้นสานจากริม คือ จากปลายตองด้านใดด้านหนึ่งไปจนสุดอีกด้าน
๔. หลังจากสานเสร็จแล้ว จะต้องเก็บริม และตัดหนวดปลายตองที่เหลือออก จะพับริม ๒ แบบ คือ แบบพับกลับและแบบขอริม โดยพับปลายตองเข้าหาพื้นเสื่อแล้วสานตามลายสานเดิม ประมาณ ๔ นิ้ว แล้วตัดปลายตองที่เหลือออก

เคล็ดลับความเชื่อ

จะต้องให้ปลายกับโคนต้น วางสลับกันเพราะถ้าไม่สลับ จะทำให้เสื่อรูปทรงได้

หมายเหตุ ปัจจุบันยังพอลาดต้นตองกะพ้อได้อยู่แต่ก็มีจำนวนน้อย ยังไม่มีการอนุรักษ์

การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นางสอ แซ่ตัน** อายุ..... **๘๗** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๔๐** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ขุมนุ่มสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ
ชื่อ-สกุล	นางสอ แซ่ตัน
อายุ	๘๗ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	เนื่องมาจากพื้นที่ของตำบลทุ่งควายกิน ในสมัยก่อนมีต้นตองกะพ้อขึ้นเป็นจำนวนมาก บรรพบุรุษจึงเกิดการเรียนรู้ที่จนนำต้นตองกะพ้อมาพัฒนาเป็นเสื่อก้านตองกะพ้อ และทำสืบทอดต่อกันมา

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ก้านตองกะพ้อ
๒. มีดขอ
๓. ไม้แป้นรองชุด

วิธีการทำ

๑. ตัดก้านตองกะพ้อที่มีขนาดยาวมาแช่น้ำไว้ ๑ วัน
๒. จากนั้นนำมาลอกขี้ก้านตองกะพ้อ(ใส่ในสีขาวนึ่งๆ) และนำไปตากแดดจนแห้ง
๓. วางตอกก้านตองกะพ้อ ตามลายสอง เริ่มต้นสานจากริม คือ จากปลายตอกด้านใดด้านหนึ่งไปจนสุดอีกด้าน
๔. หลังจากสานเสร็จแล้ว จะต้องเก็บริม และตัดหนวดปลายตอกที่เหลือออก จะพับริม ๒ แบบ คือ แบบพับกลับและแบบช่อริม โดยพับปลายตอกเข้าหาผืนเสื่อแล้วสานตามลายสานเดิม ประมาณ ๔ นิ้ว แล้วตัดปลายตอกที่เหลือออก

เคล็ดลับความเชื่อ

จะต้องให้ปลายกับโคนต้น วางสลับกัน เพราะถ้าไม่สลับ จะทำให้เสียรูปทรงได้

หมายเหตุ ในปัจจุบันนี้ยังหาต้นตองกะพ้อได้อยู่แต่มีจำนวนน้อย ยังไม่มีการอนุรักษ์

จักสานข้อง

ชื่อภูมิปัญญา..... **จักสานข้อง**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นายสิงห์ บุญรัมย์ และ นางดำ ไพรสน** อายุ **๗๗** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๔๘** หมู่ที่ **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **วังสะตอ**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา

การจักสานข้อง

ชื่อ-สกุล

นายสิงห์ บุญรัมย์เย็น และ
นางคำ ไพโรสน

อายุ

๗๗ ปี

ประเภทของภูมิปัญญา

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

สถานที่ตั้ง

บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

โทรศัพท์

-

ที่มาของภูมิปัญญา

เนื่องจากครอบครัวมีอาชีพเป็นชาวประมงน้ำจืด จึงคิดหาวิธีจักสานข้องใส่ปลา โดยไม่ต้องไปเสียเงินซื้อ โดยการเริ่มดูตัวอย่างข้อง ใบที่มีอยู่ แล้วสานตามจนออกมาเป็นข้องตามความต้องการ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่

๒. เลื่อยมือ

๓. มีดขอ

วิธีการทำ

๑. ตัดไม้ไผ่ โดยเลือกไม้ไผ่ที่แก่พอประมาณ นำไม้ไผ่ที่เลือกแล้ว มาเลื่อยตรงข้อต่อออก
๒. นำไม้ไผ่ที่เป็นลำมาผ่าซีก ผ่าให้เป็นเส้นๆ เสร็จแล้วเหลาเป็นเส้นบางๆ ใช้เฉพาะผิวเปลือกนอก (เพราะจะมีความทนทานกว่าการใช้เนื้อไม้ด้านใน)
๓. เริ่มสานตั้งแต่ฐานของข้องขึ้นมา สลับ ๑ เว้น ๑ พอได้ฐานของข้องแล้ว ก็พับมุม ๔ มุม ใช้มือจับตอกให้แน่น เรียงกันให้สนิทพร้อมกับพรมน้ำไปด้วย ในเวลาที่สานจัดแต่งทรงจัดตอกที่สานให้ชิดกัน
๔. พอสานมาถึงคอข้อง จับปากข้องให้แน่นๆ แล้วสานให้เป็นส่วนโค้ง จัดรูปทรงปากข้อง แล้วม้วนพับตอกให้รอบปากข้อง
๕. ผาปิดปากคล้อง(งาข้อง) สานเป็นรูปทรงกรวย ใช้ปิดผาช่อง ใส่ขาข้องทั้ง ๔ ด้าน และใช้เชือกด้ายเย็บให้แน่นหนายิ่งขึ้น
๖. สานตัวนอนเพื่อร้อยทำหูข้อง

เคล็ดลับความเชื่อ

ใช้น้ำพรมระหว่างการสานเพื่อให้ตอกอ่อนและไม่หักง่าย

หมายเหตุ

ในปัจจุบันนี้ใช้เชือกเอ็นในการถักสาย

การจักสานข้อง

ชื่อภูมิปัญญา..... **การจักสานข้อง**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางแดงอ่อน สุทธิสฤติย์** อายุ..... **๘๖** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๗๗** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ชุมชนสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การจักสานข้อง
ชื่อ-สกุล	นางแตงอ่อน สุทธิสฤติย์
อายุ	๘๖ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	ได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากบิดา ในอดีตก็ทำไว้ใช้ในครัวเรือน และได้ทำมาจนถึงปัจจุบันจนเกิดความชำนาญ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่ ๒. มีดขอ ๓. เลื่อยมือ

วิธีการทำ

๑. ตัดไม้ไผ่โดยเลือกไม้ไผ่ที่แก่พอประมาณ นำไม้ไผ่ที่เลือกแล้วมาเลื่อยตรงข้อต่อออก
๒. นำไม้ไผ่ที่เป็นลำมาผ่าซีกให้เป็นเส้นๆจากนั้นนำมาเหลาเป็นเส้นบางๆ ใช้เฉพาะผิวเปลือกนอก (เพราะจะมีความทนทานกว่าการใช้เนื้อไม้ด้านใน)
๓. เริ่มสานตั้งแต่ฐานของข้องขึ้นมา สลับ ๑ เว้น ๑ พอได้ฐานของข้องแล้วก็พับมุม ๔ มุมใช้มือจับตอกให้แน่นเรียงกันให้สนิทพร้อมกับพรมน้ำไปด้วย ในเวลาที่สานจัดแต่งทรงจัดตอกที่สานให้ชิดกัน
๔. พอสานมาถึงคอข้อง จับปากข้องให้แน่นแล้วสานให้เป็นส่วนโค้ง จัดรูปทรงปากข้องแล้วม้วนพับตอกให้รอบปากข้อง
๕. ผ่าปิดปากข้อง(งาข้อง)สานเป็นรูปทรงกรวยใช้ปิดผาข้องทั้ง ๔ ด้านและใช้เชือกด้ายเย็บให้แน่นหนาขึ้น
๖. สานตัวหนอนเพื่อร้อยทำหูข้อง

เคล็ดลับความเชื่อ

ใช้น้ำพรมระหว่างสานเพื่อให้ตอกอ่อนและไม่หักง่าย

หมายเหตุ

ปัจจุบันใช้เชือกเอ็นในการถักสาย

การสานเสื่อคล้า

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อคล้า**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางประเสริฐ เพิ่มพูล** อายุ..... - ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๗๘** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ขุมนน่มสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา

การสานเสื่อคล้า

ชื่อ-สกุล

นางประเสริฐ เพิ่มพูล

อายุ

- ปี

ประเภทของภูมิปัญญา

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

สถานที่ตั้ง

บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

โทรศัพท์

-

ที่มาของภูมิปัญญา

เนื่องจากในพื้นที่ของตำบลทุ่งควายกิน ในสมัยก่อนมีต้นคล้าขึ้นตามลำคลอง หนองน้ำ รางน้ำเป็นจำนวนมาก บรรพบุรุษก็เกิดการเรียนรู้นำมาพัฒนาเป็นเสื่อคล้า ใ้ภายในครัวเรือน และทำสืบทอดกันมา

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. มีด ๒. หลักหักต้นคล้า ๓. ไม้แป้นรองชุด
๔. ต้นคล้า ๕. หวาย

วิธีการทำ

๑. ตัดต้นคล้าที่มีอายุ ๑ ปีขึ้นไป
๒. นำต้นคล้าที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ นิ้ว มาผ่าเป็นกลีบต้นละ ๓-๔ กลีบ แล้วแต่ลำต้นเล็กใหญ่
๓. เมื่อผ่าเสร็จแล้วให้เอาไส้สีขาวของลำต้นออกให้หมด
๔. นำเส้นคล้าที่มาชุดให้ได้เส้นคล้าที่บางเท่าที่ทำเสื่อได้แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง ประมาณ ๔-๕ วัน
๕. เมื่อได้เส้นคล้าที่แห้งแล้วนำมาคลี่ให้แบนโดยการครูดกับหลักไม้เพื่อให้เส้นแห้ง พร้อมที่จะนำมาสาน
๖. นำเอาดอกคล้าไปแช่น้ำให้คั่นตัวออกเป็นแผ่นเพื่อดอกคล้านั้นจะได้เหนียวนุ่ม ไม่หักเวลาที่สาน การสานใช้สานด้วย ลายสอง คือยกสองเส้นขมสองเส้นเมื่อ สานจนเห็นว่าดอกคล้าของทุกด้านเหลือประมาณ ๑๐ เซนติเมตร แล้วก็หยุดเพื่อ ทำการ เฝ้มริม คือเอาหวายสานเฝ้มริมเก็บไว้ที่ท้องของผืนเสื่อ เป็นอันเสร็จ การสาน

เคล็ดลับความเชื่อ

ไม่ควรให้เสื่อเปียกน้ำหรืออยู่ในที่ชื้น

หมายเหตุ

ปัจจุบันนี้ยังพหาดันคล้าได้อยู่แต่ก็มีจำนวนน้อย ยังไม่มีการอนุรักษ์ เชือกฟางเส้นเล็ก ใ้ แทนหวายในการเฝ้มริมของเสื่อ

การสานเสื่อคล้า

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อคล้า**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางกุหลาบ เพิ่มพูน** อายุ **๖๙** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๙๕** หมู่ที่ **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ขมนมสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา

การสานเสื่อคล้า

ชื่อ-สกุล

นางกุหลาบ เพิ่มพูน

อายุ

๖๙ ปี

ประเภทของภูมิปัญญา

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

สถานที่ตั้ง

บ้านเลขที่ ๙๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

โทรศัพท์

๐๘๖-๑๕๔๑๔๙๕

ที่มาของภูมิปัญญา

ได้เรียนรู้การถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. หวาย ไม้แป้นรองชุด

๔. หลักหักต้นคล้า

๒. หวาย

๕. ต้นคล้า

๓. มีด

วิธีการทำ

๑. นำต้นคล้าที่มีอายุ ๑ ปี ขึ้นไป และเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ นิ้ว มาผ่าเป็นกลีบตันละ ๓-๔ กลีบ แล้วแต่ลำต้นเล็กใหญ่ เมื่อผ่าเสร็จแล้วให้เอาไส้สีขาวของลำต้นออกให้หมด
๒. นำเส้นคล้าที่มาชุดให้ได้เส้นคล้าที่บางเท่าที่ทำเสื่อได้แล้วนำไปตากแดดให้แห้งประมาณ ๔-๕ วัน
๓. เมื่อได้เส้นคล้าที่แห้งแล้ว นำมาคลี่ให้แบน โดยการครูดกับหลักไม้ เพื่อให้ได้เส้นที่พร้อมที่จะนำมาสาน
๔. นำเอาตอกคล้าไปแช่น้ำให้คันทัวออกเป็นแผ่น เพื่อตอกคล้านั้นจะได้เหนียวนุ่ม ไม่หักเวลาที่สาน การสานใช้สานด้วย สายสอง คือยกสองเส้นข้ามสองเส้นเมื่อสานจนเห็นว่าตอกคล้าของทุกด้านเหลือประมาณ ๑๐ เซนติเมตร แล้วก็หยุดเพื่อทำการ เหมริม คือเอาหวายสานเหมริมเก็บไว้ที่ท้องของผืนเสื่อ เป็นอันเสร็จการสาน

เคล็ดลับความเชื่อ

ไม่ควรให้เสื่อเปียกน้ำ หรืออยู่ในที่ชื้น

หมายเหตุ

ปัจจุบันนี้ ใช้เชือกฟางเส้นเล็กแทนหวายในการพับริมขอบเสื่อ

จักสานข้อง

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อคล้า**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นางกุหลาบ เพิ่มพูน** อายุ..... **๖๙** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๙๕** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ชุมชนมสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	จักสานข้อง
ชื่อ-สกุล	นางกุหลาบ เพิ่มพูน
อายุ	๖๙ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๙๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๖-๑๕๔๑๔๙๕
ที่มาของภูมิปัญญา	ได้เรียนรู้การถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่	๔. น้ำมันยาง
๒. หวาย	๕. มีดขอ
๓. เส้นพลาสติก	

วิธีการทำ

- นำไม้ไผ่ที่เป็นลำมาผ่า แล้วใช้มีดขอเหลาให้เป็นเส้นบางๆ ประมาณ ๑ เซนติเมตร จะใช้ไม้ไผ่เฉพาะที่ผิวเปลือกนอกในการสานข้อง เพราะจะมีความทนทานกว่า การใช้เนื้อไม้ข้างใน
- เริ่มสานตั้งแต่วางฐานของข้องขึ้นมา สลับ ๑ เว้น ๑ ได้ฐานของข้องแล้วก็พับมุม ๔ มุม ใช้มือจับตอกให้แน่น เรียงกันให้สนิท ในเวลาที่สานจัดแต่งทรงจัดตอกที่สานให้ชิดกัน
- พอสานมาถึงคอข้อง จับปากข้องให้แน่นแล้วใช้เส้นพลาสติกสานให้เป็นส่วนโค้ง จัดรูปทรงปากข้อง แล้วม้วนพับตอกให้รอบปากข้อง
- เมื่อได้ข้องแล้ว ให้ทาน้ำมันยางรอบตัวข้อง ตากแดดทิ้งไว้ ๒ วัน จะได้สีที่สวยงาม

เคล็ดลับความเชื่อ ใช้น้ำพระระหว่างสาน เพื่อให้ตอกอ่อนและไม่หักง่าย

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้ ไม้ไผ่เริ่มหายากขึ้น จึงหันมาใช้เส้นพลาสติกแทน

พวงมาลัยมะกรูดใบเตย

ชื่อภูมิปัญญา..... **พวงมาลัยมะกรูดใบเตย**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางกุหลาบ เพิ่มพูน** อายุ..... **๖๙** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๙๕** หมู่ที่..... **๗** ชื่อหมู่บ้าน..... **ชุมชนสูง**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา พวงมาลัยมะกรูดใบเตย
ชื่อ-สกุล นางกุหลาบ เพิ่มพูน
อายุ ๖๙ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๙๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์ ๐๘๖-๑๕๔๑๔๙๕
ที่มาของภูมิปัญญา ได้เรียนรู้การถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ
อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ใบเตย ๒. มะกรูด ๓. ดอกดาวเรือง
๔. เข็ม/ด้าย ๕. ตะปู

วิธีการทำ

๑. เลือกใบเตย ตัดเป็นชิ้นๆ ละเอียดขนาด ๒ นิ้ว ใช้ช่วงใบที่แข็ง ๑ ใบ ประมาณ ๓ ชิ้น
๒. นำใบเตยที่ตัดแล้ว ขนาด ๒ นิ้ว มาผ่าเอาแกนกลางของใบเตยออก ให้ได้ขนาดเท่ากันเพื่อความสวยงาม
๓. ใช้เข็มเสียบลูกมะกรูดทะลุหัวท้าย ลูก เพื่อให้นำทางเวลาผูกเชือก และถือง่ายในการทำ
๔. นำใบเตย มาพับที่ละใบ ม้วนเอาได้เงาออก ใช้ตะปูเสียบให้ติดกับลูกมะกรูด ทำสลับไปเรื่อยๆ เป็นพุ่ม จนเต็มลูก
๕. จากนั้น นำมาผูกโบว์ สำหรับแขวน และผูกชายด้วยอุบะดอกไม้ หรือ ดาวเรือง ก็ได้ตามใจชอบ

เคล็ดลับความเชื่อ พวงมาลัยมะกรูดใบเตย สำหรับแขวนเป็นพวงมาลัย ใส่พานรองบูชาพระ แขนงในรถในบ้าน ตูเสื้อผ้า หรือใช้ดับกลิ่นได้ กลิ่นธรรมชาติไม่ปรุงแต่ง ไม่มีสารพิษ

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้ ยังใช้แรงงานคนในการทำอยู่

กรงดักสัตว์/ที่ดักหนู

ชื่อภูมิปัญญา..... **กรงดักสัตว์/ที่ดักหนู**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นายวุฒิศักดิ์ เพิ่มพูล** อายุ..... **๖๗** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๒/๑** หมู่ที่..... **๘** ชื่อหมู่บ้าน..... **เขาจุก**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ௌட்

ชื่อภูมิปัญญา	กรงดักสัตว์/ที่ดักหนู
ชื่อ-สกุล	นายวุฒิศักดิ์ เพิ่มพูล
อายุ	๖๗ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๒/๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๙-๒๘๐๒๕๕๙
ที่มาของภูมิปัญญา	เกิดจากความสนใจในการทำกรงดักสัตว์ จึงได้ศึกษาเรียนรู้และหัดทำด้วยตนเอง
อุปกรณ์เครื่องมือ	๑. เหล็กดาขาย ๓. คีม ๕. ไม้ไผ่ ๒. กลอนประตู ๔. สปริงยึดกรง ๖. เชือกไนลอน

 การทำกรดักสัตว์

๑. นำเหล็กดาขายที่ได้ มาวัดขนาดให้เป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า
๒. ใช้คีมดัดเหล็กดาขาย ให้เป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่วัดไว้
๓. เมื่อได้ทรงตามแบบที่วางไว้ ใช้สปริงมายึดทรงให้แน่น

 การทำที่ดักหนู

๑. นำไม้ไผ่มาผ่าเป็นท่อนเล็กๆ กว้าง ๒ เซนติเมตร สูงประมาณ ๕๐ เซนติเมตร
๒. เมื่อเหลาไม้ไผ่เสร็จแล้ว นำไม้ไผ่มาขัดกัน ให้ตั้งฉาก
๓. จากนั้นผูกด้วยเชือกในล่อน ทำเป็นบ่วง
๔. สุดท้ายนำไม้ไผ่ไปวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ

เคล็ดลับความเชื่อ ตัดธงสัญลักษณ์ให้โดดเด่นเพื่อสะดวกในการเก็บกู้

หมายเหตุ ในปัจจุบันนี้ยังหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำได้อยู่

การสานเสื่อคล้า

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อคล้า**ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**ชื่อ-นามสกุล..... **นางบุญปลุก วงศ์จันทร์** อายุ **๘๐** ปีที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่ **๑๐๐/๑** หมู่ที่ **๙** ชื่อหมู่บ้าน **หนองหว่า**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การสานเสื่อคล้า
ชื่อ-สกุล	นางบุญปลุก วงศ์จันทร์
อายุ	๘๐ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๙๕/๑ หมู่ที่ ๙ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๖-๑๔๔๓๓๔๙
ที่มาของภูมิปัญญา	ได้เรียนรู้การถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. หวาย	๒. หลักหักต้นคล้า
๓. ไม้แป้นรองชุด	๔. ต้นคล้า
๕. มีด	

วิธีการทำ

๑. นำต้นคล้าที่มีอายุ ๑ ปี ขึ้นไป และเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ นิ้ว มาผ่าเป็นกลีบต้นละ ๓-๔ กลีบ แล้วแต่ลำต้นเล็กใหญ่
๒. เมื่อผ่าเสร็จแล้วให้เอาไส้สีขาวของลำต้นออกให้หมด
๓. นำเส้นคล้าที่มาจากข้อได้เส้นคล้าที่บางเท่าที่ทำเสื่อได้แล้วนำไปตากแดดให้แห้งประมาณ ๔-๕ วัน
๔. เมื่อได้เส้นคล้าที่แห้งแล้ว นำมาคลี่ให้แบน โดยการครูดกับหลักไม้ เพื่อให้ได้เส้นที่พร้อมที่จะนำมาสาน
๕. นำเอาดอกคล้าไปแช่น้ำให้คั่นตัวออกเป็นแผ่น เพื่อดอกคล้านั้นจะได้เหนียวนุ่ม ไม่หักเวลาที่สาน การสานใช้สานด้วย สายสอง คือยกสองเส้นข้ามสองเส้นเมื่อสานจนเห็นว่าดอกคล้าของทุกด้านเหลือประมาณ ๑๐ เซนติเมตร แล้วก็หยุดเพื่อทำการ เหมริม คือเอาหวายสานเหมริมเก็บไว้ที่ท้องของผืนเสื่อ เป็นอันเสร็จการสาน

เคล็ดลับความเชื่อ ไม่ควรให้เสื่อเปียกน้ำหรืออยู่ในที่ชื้น

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้ต้นคล้ามีจำนวนน้อย สามารถใช้เชือกฟางเส้นเล็กแทนหวายในการเหมริมของเสื่อ

การจักสานกระบุง

ชื่อภูมิปัญญา.....การจักสานกระบุง

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อ-นามสกุล.....นางกิมหยวน เพื่อให้.....อายุ.....๗๒ ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่.....๑๗๐ หมู่ที่.....๙ ชื่อหมู่บ้าน.....หนองหว้า

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การจักสานกระบุง
ชื่อ-สกุล	นางกิมหยวน เผื่อให้
อายุ	๗๒ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๑๗๐ หมู่ที่ ๙ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	ได้รับการถ่ายทอดและเรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ตอกไม้ไผ่	๒. หวาย	๓. เลื่อยมือ
๔. มีดขอ	๕. เชือกเอ็น	

วิธีการทำ

การสานตัวกระบุง

๑. นำไม้ไผ่มาตัดเป็นท่อนยาวประมาณ ๕๐ ซม. แล้วผ่าแบ่งก่อนจะนำมาจักเป็นตอก โดยเหลาให้ปลายตอกทั้งสองด้านเท่ากัน จากนั้นนำตอกมาสานเป็นสายสองธรรมดา
๒. เหลาไม้ไผ่เป็นซี่สองอันให้ปลายแต่ละด้านแหลมเรียว ก่อนจะนำไปสอดขัดกับตอกที่สานเป็นพื้น เพื่อให้แข็งแรง หลังจากนั้นสานให้เป็นรูปทรงกลมตามแบบที่ต้องการก่อนจะใช้ตอกอีกส่วนหนึ่งไขว้เป็นเส้นเล็กสานขวางขัดกับตอกยืนจนสุดขอบปากกระบุง ก่อนจะพับปลายตอกยืนให้เข้าไปในรอยตอก ทำไปจนรอบใบจะได้กระบุงที่สวยงาม

การสานขอบภาชนะ

๑. เริ่มจากผ่าเส้นหวายออกเป็น ๔ - ๕ เส้นต่อหนึ่งต้นก่อนจะนำมาเลื่อยด้วยที่เลื่อยซึ่งทำอย่างง่าย ๆ โดยใช้ตะปูเจาะฝากระป๋องนม เป็นรูขนาดต่างๆ เมื่อเลื่อยจนได้หวายตามที่ต้องการจึงนำมาสานเป็นขอบกระบุง
๒. การถักสานขอบกระบุง เริ่มจากร้อยเส้นหวาย ยึดกระบุงทั้งด้านนอกและด้านในจากจุดเริ่มต้นวนไปเรื่อยๆ จนชนกัน และถักหวายรัดช่วงล่างปากขอบอีกครั้ง ให้ด้านหน้าหวายคลุมขอบสันปากกระบุงอย่างสวยงาม

เคล็ดลับความเชื่อ ถ้าจะให้กระบุงมีสีที่สวยงาม ควรใช้ไม้ไผ่สีสุก

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้ สามารถใช้เส้นพลาสติก แทนไม้ไผ่ได้

การทำบายศรีปากชาม

ชื่อภูมิปัญญา.....การทำบายศรีปากชาม.....

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม.....

ชื่อ-นามสกุล.....นางลำไย บุญผดุง..... อายุ..... ๖๒ ปี.....

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... ๑๐๘..... หมู่ที่..... ๑๐..... ชื่อหมู่บ้าน..... โพธิ์ฐาน.....

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การทำบายศรีปากชาม
ชื่อ-สกุล	นางลำไย บุญผดุง
อายุ	๖๒ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๑๐๘/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๕-๔๓๑๕๑๐๘
ที่มาของภูมิปัญญา	เกิดจากความชอบในการทำบายศรี และได้เรียนรู้การทำจากพระอาจารย์ทม

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ใบตอง	๒. ดอกพุทตูม	๓. ดาวเรือง
๔. พานทรงสูง ๘ นิ้ว	๕. แม็กซ์เย็บกระดาษ	๖. กรรไกร
๗. เข็มและด้ายสีเขียว		

วิธีการทำ

๑. ม้วนใบตองเป็นทรงกรวยสูง หลายชั้น เพื่อให้แข็งแรง ๒ ชั้น
๒. พันใบตองให้เป็นรูปสามเหลี่ยมทรงสูง ทั้งหมด ๔ ชั้น
 - ชั้นที่ ๑ ซ้อนกันให้ได้ ๕ ชั้น แล้วฉีกใบตองอีก ๑ ชั้น พันไว้ ใช้แม็กซ์เย็บกระดาษให้แน่น
 - ชั้นที่ ๒ ซ้อนกันให้ได้ ๔ ชั้น แล้วนำไปต่อจากชั้นที่ ๑ นำใบตองมาพันแล้วเย็บให้แน่นทำให้ได้ ๓ อัน แล้วเย็บให้ติดกับกรวย ทั้ง ๓ ด้าน
๓. ทำแบบ (ข้อ๒) แต่ซ้อนกันแค่ ๓ ชั้น ทำทั้งหมด ๓ อันนำไปเย็บติดระหว่าง ๓ มุมใน (ข้อ๒) ตกแต่งด้วยดอกพุท ที่ปลายใบตอง
๔. นำไม้จิ้มฟันมาปักกับดอกกรัก แล้วเสียบที่กลางดอก ดาวเรือง แล้วไปปักตกแต่งระหว่างใบตองที่เย็บติดไว้ และยอดบนสุด

เคล็ดลับความเชื่อ มีการไหว้ครูก่อนเริ่มทำบายศรี

หมายเหตุ ในปัจจุบันนี้ยังหาวัตถุดิบต่างๆ ได้อยู่

สานปลาตะเพียน

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานปลาตะเพียน**

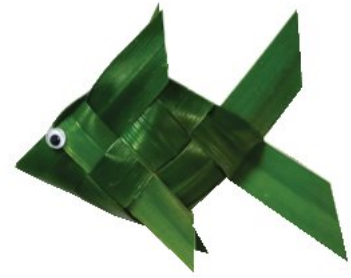
ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางกรรณิการ์ ศิริธรรม** อายุ..... **๖๗** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๑๑๔/๑** หมู่ที่..... **๑๐** ชื่อหมู่บ้าน..... **โพธิ์ฐาน**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	สานปลาตะเพียน
ชื่อ-สกุล	นางกรรณิการ์ ศิริธรรม
อายุ	๖๗ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๑๑๔/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกา่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๙๕-๙๒๑๔๔๘๖
ที่มาของภูมิปัญญา	เกิดจากความชอบในการทำปลาตะเพียน และได้เรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ
อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ	๑. ไบมะพร้าว ๒ เส้น ๒. กรรไกร
วิธีการทำ	๑. นำไบมะพร้าวสดมาฉีกเป็นเส้นยาว ๕๐ เซนติเมตร กว้าง ๒ เซนติเมตร จำนวน ๒ เส้น ๒. นำไบมะพร้าวเส้นที่ ๑ มาพันมือ ๒ รอบ ๓. นำไบมะพร้าวหั่นได้แล้วดึงมือที่พันออก ใช้มืออีกข้างหนึ่งจับไว้ ๔. นำไบมะพร้าวใบที่ ๒ มาพับครึ่งแล้วสอดเข้าไปในไบมะพร้าวที่พันไว้ในรอบแรก ๕. เสร็จแล้วให้ใช้ไบมะพร้าวเส้นที่ ๒ เส้นล่างสอดช่องไบมะพร้าวเส้นที่ ๑ ห่วงแรก ๖. กลับด้านหลังขึ้นมา นำเส้นมะพร้าวเส้นที่ ๒ ปลายด้านล่างสอดช่อง แล้วดึงจัด ให้สวยงาม ๗. ใช้กรรไกรตกแต่ง ครีบและหาง
เคล็ดลับความเชื่อ	ต้องใช้ไบมะพร้าวสด เพราะจะทำให้การทำงานง่ายขึ้น
หมายเหตุ	ปัจจุบันใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนได้ เช่น เส้นพลาสติก

การเผาถ่าน

ชื่อภูมิปัญญา..... **การเผาถ่าน**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางสมบุรณ์ อินทรเจริญ** อายุ..... **๖๔** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๑๓๓/๑** หมู่ที่..... **๑๐** ชื่อหมู่บ้าน..... **โพธิฐาน**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา

การเผาถ่าน

ชื่อ-สกุล

นางสมบุญ อินทรเจริญ

อายุ

๖๔ ปี

ประเภทของภูมิปัญญา

อุตสาหกรรมและหัตถกรรม

สถานที่ตั้ง

บ้านเลขที่ ๑๑๓/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งเลิง จังหวัดระยอง

โทรศัพท์

๐๙๒-๔๓๒๕๘๖๓

ที่มาของภูมิปัญญา

เกิดจากความชอบส่วนตัวและได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และต่อมาได้ทำขายเป็นอาชีพ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้เงาะ และไม้มังคุด

๒. เตา

๓. เชื้อเพลิง

วิธีการทำ

๑. ตัดไม้เงาะ หรือไม้มังคุดที่จะใช้เผามาสะสมไว้ก่อน
๒. นำไม้ที่ตัดมาแล้วไปวางเรียงเป็นแนวตั้งในตาเผาให้มีช่องว่างพอที่จะให้ความร้อนผ่านได้ จนเต็มเตาเผา
๓. จุดไฟหน้าเตาเพื่อให้ความร้อนแก่เตา โดยจุดบริเวณช่องจุดไฟที่อิฐก้อนแรกเชื้อเพลิงที่นำมาจุดไฟควรเป็นเชื้อเพลิงแห้ง เช่น เศษไม้ เศษ หญ้า จากนั้น ปิดหน้าเตา
๔. หลังจากที่ทำการเผาแล้ว จะต้องสังเกตสีควันที่ปากปล่อง ถ้าเป็นสีขาวอมเหลืองจะเป็นช่วงที่สามารถเก็บน้ำส้มควันไม้ได้ โดยใช้ท่อไม้ไผ่ที่เจาะรูไว้ตลอดทั้งลำ และนำขวดน้ำผูกขวดแขวนรองน้ำส้มควันไม้ตรงจุดที่เจาะรูไว้ จะสามารถเก็บน้ำส้มควันไม้ได้ประมาณ ๓ - ๔ ชั่วโมง จากนั้นจะมีน้ำหยดมา จากรูมีลักษณะเป็นยางเหนียวและมีสีดำให้หยุดเก็บหัวถ่าน
๕. สังเกตต่อจนกระทั่งควันที่ปากปล่องกลายเป็นสีฟ้าให้เริ่มเปิดหน้าเตาเพื่อให้อากาศร้อนเข้าไปไล่สารตกค้างหรือแก๊สที่ค้างในเตา โดยเปิดหน้าเตาออกประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ หรือ ๑ ใน ๓ ของพื้นที่หน้าเตาทั้งหมด สังเกตสีของควันถ้ามีสีฟ้าใสแสดงว่าไม้ทั้งหมดกลายเป็นถ่านเรียบร้อยแล้ว ปิดหน้าเตาให้สนิทเอาดินเหนียวประสานรอยต่อให้สนิท เกลี่ยดินบนเตาออกให้เห็นหลังเตาเป็นการระบายความร้อน โดยทิ้งไว้ ๑ คืน หรือ ๘ ชั่วโมง ก็สามารถนำถ่าน ออกมาใช้ได้

เคล็ดลับความเชื่อ

ถ้าจะให้ถ่านออกมาสวยเป็นแท่ง ก่อนผาจะต้องทำเตาเผาให้แห้งก่อน

หมายเหตุ

ปัจจุบันนี้ยังคงหาไม้ในการเผาถ่านได้อยู่

การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางสว่าง ขาญด้วยกิจ** อายุ..... **๖๖** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๒๖๓** หมู่ที่..... **๑๐** ชื่อหมู่บ้าน..... **โพธิ์ฐาน**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การสานเสื่อก้านตองกะพ้อ
ชื่อ-สกุล	นางสว่าง ชาญด้วยกิจ
อายุ	๖๖ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๒๖๓ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๖๔-๐๖๔๓๓๖๓
ที่มาของภูมิปัญญา	เนื่องจากในพื้นที่ของตำบลทุ่งควายกิน ในสมัยก่อนมีต้นตองกะพ้อขึ้นเป็นจำนวนมาก บรรพบุรุษก็เกิดการเรียนรู้นำมาพัฒนาเป็นเสื่อจากต้นก้านตอง และนำไปตองกะพ้อไปห่อขนมต้มต่างๆ และทำสืบทอดกันมา

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ก้านตองกะพ้อ ๒. มีดขอ ๓. ไม้แป้นลองชุด

วิธีการทำ

๑. ตัดก้านตองกะพ้อที่มีขนาดยาวมาแช่ไว้ ๑ วัน
๒. จากนั้นนำมาลอกขี้ก้านตองกะพ้อออก (ใส่ในสีขาวนึ่งๆ) และนำไปตากแดดจนแห้ง
๓. วางตอกก้านตองกะพ้อตาม ลายสอง เริ่มต้นสานจากริม คือ จากปลายตอกด้านใดด้านหนึ่งไปจนสุดอีกด้าน
๔. หลังจากสานเสร็จแล้ว จะต้องเก็บริม และตัดหนดปลายตอกที่เหลือออก จะพับริม ๒ แบบ คือ แบบพับกลับและแบบช่อริม โดยพับปลายตอกเข้าหาพื้นเสื่อแล้วสานตามลายสานเดิม ประมาณ ๔ นิ้ว แล้วตัดปลายตอกที่เหลือออก

เคล็ดลับความเชื่อ จะต้องให้ปลายกับโคนต้น วางสลับกันเพราะถ้าไม่สลับ จะทำให้เสียรูปทรงได้

หมายเหตุ ปัจจุบันยังพหาดันตองกะพ้อได้อยู่แต่ก็มีจำนวนน้อย ยังไม่มีการอนุรักษ์

การสานเสื่อคล้า

ชื่อภูมิปัญญา..... **การสานเสื่อคล้า**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นางขลุต วงศ์แววดี** อายุ..... **๗๙** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๒๐๒/๑** หมู่ที่..... **๑๑** ชื่อหมู่บ้าน..... **หนองน้ำเย็น**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การสานเสื่อคล้า
ชื่อ-สกุล	นางชลุต วงศ์แววดี
อายุ	๗๙ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๒๐๒/๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	เนื่องมาจากในพื้นที่ของตำบลทุ่งควายกิน ในสมัยก่อนมีต้นคล้าขึ้นตามลำคลอง หนองน้ำ รางน้ำ เป็นจำนวนมาก บรรพบุรุษเกิดการเรียนรู้นำมาพัฒนาเป็นเสื่อคล้า ใช้ภายในครัวเรือน และทำสืบทอดต่อกันมา

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. มีด
๒. หลักหักต้นคล้า
๓. ไม้แป้นรองชุด
๔. ต้นคล้า
๕. หวาย

วิธีการทำ

๑. ตัดต้นคล้าที่มีอายุตั้งแต่ ๑ ปี ขึ้นไป
๒. นำต้นคล้าที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ นิ้ว มาผ่าเป็นกลีบต้นละ ๓-๔ กลีบ แล้วแต่ลำต้นเล็กใหญ่
๓. เมื่อผ่าเสร็จแล้วให้เอาไส้สีขาวของลำต้นออกให้หมด
๔. นำเส้นคล้าที่ขูดมาให้มีขนาดเส้นคล้าที่บางเท่าที่ทำเสื่อคล้า แล้วนำไปตากแดด ให้แห้งประมาณ ๔-๕ วัน
๕. เมื่อได้เส้นคล้าที่แห้งแล้ว นำมาคลี่ให้แบน โดยการครูดกับหลักไม้ เพื่อให้ได้เส้นที่พร้อมจะนำมาสาน
๖. นำเอาดอกคล้าไปแช่น้ำให้คั้นตัวออกเป็นแผ่น เพื่อตอกคล้านั้นจะได้เหนียวนุ่ม ไม่หักเวลาสาน การสานใช้สานด้วยลายสอง คือยกสองเส้น ไขว้สองเส้น เมื่อสานจนเห็นว่าตอกคล้าของทุกด้านเหลือประมาณ ๑๐ เซนติเมตร แล้วก็หยุดเพื่อทำการทำ เ็นริม คือ เอาหวายสานเ็นริมเก็บไว้ที่อีกด้านของผืนเสื่อ เป็นอันเสร็จการสาน

เคล็ดลับความเชื่อ

ไม่ควรให้เสื่อเปียกน้ำ หรืออยู่ในที่อับชื้น

หมายเหตุ

- ในปัจจุบันนี้ใช้เชือกฟางเส้นเล็ก แทนหวายในการเ็นริมของเสื่อ
- เชือกฟางเส้นเล็ก ใช้แทนหวายในการเ็นริมของเสื่อ

การทำเกวียน

ชื่อภูมิปัญญา..... **การทำเกวียน**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นายยงยุทธ เจริญมี** อายุ..... **๔๘** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๒๐๖/๔** หมู่ที่..... **๑๑** ชื่อหมู่บ้าน..... **หนองน้ำเย็น**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การทำเกวียน
ชื่อ-สกุล	นายยงยุทธ เจริญมี
อายุ	๔๘ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๒๐๖/๔ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	๐๘๐-๖๓๑๑๑๕๙
ที่มาของภูมิปัญญา	เกิดจากความชอบและได้เรียนรู้มาจากบิดาชื่อ นายปู่ เจริญมี
อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ	

๑. ไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้เต็ง ไม้ประดู่	๔. สิวเจาะ สำหรับเจาะรู
๒. เหล็กเหล็ยมหรือเหล็กกลิ้ง	๕. เชือก
๓. หวาย	๖. น้ำมันยาง

วิธีการทำ

๑. หอระพี ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง มีหน้าที่รับน้ำหนักการบรรทุกมากที่สุด ที่ปลายทั้งสองด้าน เจาะรูเพื่อนำ "โลเกวียน" หรือ "คยเกวียน" หรือ โพล่งของเกวียนต่อไป
๒. ไม้โทก มี ๒ อัน คือ ไม้โทกด้านซ้ายและไม้โทกด้านขวา เป็นส่วนที่ยาวที่สุด ทำด้วย ไม้เนื้อแข็งยาวประมาณ ๔-๕ เมตร
๓. ไม้แพด มี ๒ อัน คือ ไม้แพดด้านซ้ายและไม้แพดด้านขวา เป็นส่วนที่ยาวที่สุด ทำด้วย ไม้เนื้อแข็งยาวประมาณ ๔-๕ เมตร
๔. ไม้ขวางทาง มี ๒ อัน คือ ไม้ขวางทางด้านหน้าและทางด้านหลัง ไม้ขวางทางด้านหน้า อยู่ต่อจาก "ซานเกวียน" ส่วนไม้ขวางทางด้านหลังเป็นส่วนที่อยู่ด้านหลังสุดของ เกวียนเมื่อนำไม้แพดและไม้ขวางทางต่อเข้าด้วยกันจะเป็นส่วนที่ทำให้เกวียนมีลักษณะ เป็นสี่เหลี่ยมซึ่งอยู่ส่วนหลังของผู้ขับและโคเทียม
๕. ไม้หัวเต่า มี ๒ อัน คือ ไม้เต่าหน้าและไม้หัวเต่าหลัง เป็นส่วนที่อยู่เหนือไม้ขวางทางทั้ง หน้า-หลัง ความยาวจึงขึ้นอยู่กับระยะห่างของไม้โทกทั้งซ้าย-ขวา แต่มีขนาดยาวด้าน ละ 10 ซม. เป็นรูปคล้ายคมแฝกที่ปลายทั้งสองข้างกลิ้งเป็นรูปคล้ายดอกบัวตูม

วิธีการทำ

๖. ดุม คือ ดุมข้างซ้าย-ขวา ความยาวประมาณ ๕๐-๗๐ ซม. หรือเทียบเท่ากับระยะห่างระหว่างไม้โทกกับไม้แพดทั้งซ้าย-ขวา ตรงจุดกึ่งกลางของพื้นที่ตัดเจาะรูจนทะลุถึงกันได้ เพื่อไว้สำหรับใส่เพลลาหรือไลเกวียนหรือคยเกวียน ประมาณ ๑-๑.๕
๗. ไลเกวียนหรือคยเกวียนหรือเพลลาเกวียน เป็นไม้ที่กลึงจนกลมและมีผิวด้านเรียบเส้นผ่าศูนย์กลางเล็กกว่า ของรูที่เจาะดุมเล็กน้อย ไลเกวียนเป็นไม้ที่สอดผ่านดุมไปยังไม้โทกและไม้แพด ซึ่งเจาะรูกลมเท่ากับรูดุม ลึกประมาณ ๑-๒ ไลเกวียนมีจำนวน ๒ อัน เท่ากับจำนวนดุม การประกอบทำลักษณะเดียวกันทั้งข้าง ซ้าย-ขวา
๘. เข้าดิน คือ กรรมวิธีการนำเอาไม้เนื้อแข็งมาทำรูปส่วนโค้งเหมือนฝักมะขาม ๔ กีบ มาต่อกันเข้าเป็นรูปวงกลม ซึ่งทำหน้าที่เหมือนซี่เกวียนเชื่อมต่อระหว่างดินเกวียนกับดุมเกวียน
๙. กำเกวียน ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ความยาวมากกว่าระยะทางระหว่างดินเกวียนกับดุมเกวียน เล็กน้อย เป็นไม้รูปสี่เหลี่ยมมีจำนวนข้างละ 16 อัน รวม 32 อัน
๑๐. ขานเกวียน เป็นพื้นไม้กระดานอยู่ส่วนแหลมของไม้โทก คืออยู่ต่อจากไม้หัวเตาไปส่วนหลัง ความยาวประมาณ 1 เมตร
๑๑. ไม้คั่นเกวียน มี 3 อัน ไม้คั่นหน้า ไม้คั่นกลางและไม้คั่นหลังมีความยาวเท่ากับระยะห่างระหว่างไม้โทกทั้งซ้าย-ขวา มีหน้าที่คล้ายตงบ้าน คือรองรับน้ำหนักบรรทุกเหมือนตอตะเกียบ
๑๒. แอก เป็นขนาดยาวเท่ากับความยาวของไม้ขวางทาง ตรงจุดกึ่งกลางต้นบันทำเป็นรูปคล้าย "หนอกวัว" ด้านล่างเจาะรู ๑-๑.๕" ไว้สำหรับใส่ไม้ค้ำหัว
๑๓. ไม้ค้ำหัว เป็นไม้ความยาวประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ๑-๑.๕" ส่วนล่างทำเป็นรูปตัววาย (Y) เพื่อคาบกับ "โม่"
๑๔. โม่ เป็นไม้ลักษณะคล้ายส่วนบนด้านหน้าของอานม้า ขนาดเท่ากับรอบประคบของไม้โทก โม่มีไว้เพื่อรองรับน้ำหนักของเอก โดยผ่านทางไม้ค้ำหัว

เคล็ดลับความเชื่อ

- ในการมัด ให้ทอระนีซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางด้านล่างกับไม้คั่นกลางซึ่งเป็นส่วนบนบางช่วง จะเจาะรูที่ไม้โทตรงจุดที่ห่างจากไม้คั่นกลางออกทั้งข้างซ้ายและข้างขวา ประมาณข้างละ ๒๐ ซม. เพื่อใส่ไม้ลักษณะคล้ายไม้คั่นกลางไม้คั่นกลางออกทั้งข้างซ้ายและขวา ประมาณข้างละ ๒๐ ซม. เพื่อใส่ไม้ลักษณะคล้ายไม้คั่นแต่เล็กกว่า ไม้นี้มีไว้สำหรับผูกทอระนีโยงจากจุดที่ทำเหมือนหูหิ้วถุงกระดาษขมยังไม่ดังกล่าวก่อนทั้งสองข้างสลับกันไปมาจึงจะทำให้มีความแน่นหนา และมันเงายิ่งขึ้น
- โรงเรือนของเกวียนทำขึ้นภายหลัง โดยนำไม้ความยาวตามขนาดที่ต้องการเสียบต่อกับจุดที่เจาะไว้ตรงไม้หัวเต้า แล้วใช้ไม้กระดานตีเป็นด้านหน้า
- โรงเรือนที่ใช้สำหรับขนส่งของที่มีจำนวนมากและมีขนาดเล็ก เรียกว่า "กะโสอบ" เป็นรูปทรงปริมาตร ความกว้างเท่ากับไม้คั่น ความสูงตามที่ต้องการแต่โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ระหว่าง ๘๐-๑๐๐ ซม. และความยาวเท่ากับช่วงระหว่างไม้ขวางทางด้านหน้าถึงด้านหลัง สานโดยไม้ไผ่ ทำดอกสานให้แบบขนาดกว้าง ๑๕-๒ ซม. นิยมสานด้วย "ลายสอง" หรือลายสองขัดปิดด้านหลังเปิดสำหรับใส่สิ่งของบรรทุก หรือให้คนขึ้นนั่งได้
- ตรงรอยต่อที่เจาะรูและเปิดให้แน่นด้วยหวายนั่นจะเจาะรูเล็กๆ เพื่อทำกำไลคือไม้ไผ่หรือไม้เนื้อแข็งที่ตอกให้โป่งไว้ สำหรับมัดเกวียนหรือเหล็กไว้

หมายเหตุ

- ปัจจุบันนี้ไม่สามารถหาคนสืบทอดแทนได้ แต่ยังคงหาวัสดุในการทำเกวียนได้อยู่

งานจักสานจากไม้ไผ่

ชื่อภูมิปัญญา.....งานจักสานจากไม้ไผ่

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อ-นามสกุล.....นายประจวบ เทียงแท้..... อายุ..... ๘๔ ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... ๘๑..... หมู่ที่..... ๑๓..... ชื่อหมู่บ้าน..... ตระกูปะไหม้

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การจักสานพัดจากไม้ไผ่
ชื่อ-สกุล	นายประจวบ เทียงแท้
อายุ	๘๔ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	การทำพัดจากไม้ไผ่ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ที่บรรพบุรุษถ่ายทอดมาให้ และได้เรียนรู้จากภรรยาของตนเอง จนเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑. ไม้ไผ่ ๒. มีด ๓. น้ำมันยาง

วิธีการทำ

๑. ตัดไม้ไผ่ ๑ ปล้อง เอาข้อออก
๒. นำไม้ไผ่มาผ่าจักตอก โดยชุดเอาผิวออกก่อน
๓. เหลาด้ามพัด
๔. สานโดยใช้ด้ามพัดเป็นแกนหลักให้อยู่ตรงกลาง แล้วนำไม้ไผ่มาขัดกันไปมาให้เป็นรูปทรง
๕. นำพัดที่ได้ มาเคลือบด้วยน้ำมันยางแล้วนำไปตากแดดให้แห้ง

เคล็ดลับความเชื่อ

เวลาสานพัดต้องดึงเส้นตอกให้ติดกันจัดระยะตอกให้พอดีกัน จะออกมาสวยงามมาก

หมายเหตุ ในปัจจุบันนี้ใช้เส้นพลาสติก แทนไม้ไผ่ได้

เครื่องบริหารมือ

ชื่อภูมิปัญญา..... **เครื่องบริหารมือ**

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน..... **อุตสาหกรรมและหัตถกรรม**

ชื่อ-นามสกุล..... **นายประจวบ เทียงแท้** อายุ..... **๘๔** ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่..... **๘๖** หมู่ที่..... **๑๓** ชื่อหมู่บ้าน..... **ตรอกไฟไหม้**

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	เครื่องบริหารมือ
ชื่อ-สกุล	นายประจวบ เทียงแท้
อายุ	๘๔ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	ได้เรียนรู้การทำเครื่องบริหารมือ มาจากตัวอย่างที่ได้มาจากอบต.ทุ่งควายกิน และต่อมาได้ทำขายเป็นอาชีพ

อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนผสม และส่วนประกอบ

๑) ไม้ไผ่ หรือไม้เนื้อแข็ง	๒) สว่าน(วิน)
๓) ยางในรถจักรยานยนต์	๔) เลื่อยตัดไม้
๕) กบไสไม้	๖) ตะไบ
๗) ปากกาจับไม้	๘) ค้อน
๙) กระดาษทราย	

วิธีการทำ

- ๑) เหลาไม้ขนาดสี่เหลี่ยมหรือวงกลม ขัดด้วยกระดาษทรายให้เรียบ และตัดให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ จำนวน ๓ อัน
- ๒) เหลาไม้ทรงกลมเส้นขนาดเล็ก ตัดขนาดที่ต้องการ จำนวน ๒ อัน
- ๓) ตัดยางในรถจักรยานยนต์ จำนวน ๒ เส้น
- ๔) เจาะรูตรงปลาย และหัวไม้ด้วยสว่าน
- ๕) นำชิ้นส่วนต่างๆ มาประกอบโดยใช้ค้อนตอกให้แน่น

เคล็ดลับความเชื่อ

กรณีใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นวัตถุดิบ ก่อนใช้กระดาษทรายให้ลงตะไบขัดไม้เนื้อแข็งให้ขึ้นมันเพื่อให้ผิวไม้เรียบ แล้วใช้กระดาษทรายเบอร์ ๐ ขัด ไม้เนื้อแข็งจะสวยงาม

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้มีเครื่องบริหารมือสำเร็จรูปที่ทำจากเหล็กขายอยู่ทั่วไป

ถ่ายทอดวรรณกรรม

ชื่อภูมิปัญญา.....ถ่ายทอดวรรณกรรม.....

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน.....ปรัชญา ศาสนา และประเพณี.....

ชื่อ-นามสกุล.....นายเคลื่อน มุ่งต๋อกิจ..... อายุ ๘๙ ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่.....๑๓๔/๑..... หมู่ที่ ๒..... ชื่อหมู่บ้าน.....มงคล.....

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา	การถ่ายทอดวรรณกรรม
ชื่อ-สกุล	นายเคลื่อน มุ่งตอกิจ
อายุ	๘๙ ปี
ประเภทของภูมิปัญญา	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
สถานที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๑๓๔/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
โทรศัพท์	-
ที่มาของภูมิปัญญา	ข้าพเจ้ามีอายุเข้าสู่วัยชราแล้ว มีความรู้แค่ ป.๔ เป็นนักปฏิบัติธรรม มีความรู้ทางด้านธรรมะและวัฒนธรรม ชอบการอ่านหนังสือ จึงเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และได้ฝึกฝนแต่งกลอน บทเพลง และวรรณกรรมต่างๆ เช่น วัฒนธรรมไทย , อาหาร , เครื่องนุ่งห่ม , ที่อยู่อาศัย , ยารักษาโรค , อาชีพ , ขนบธรรมเนียม , ประเพณีการบวช , ลอยกระทง , ของดีที่ไม่ต้องใช้เงินลงทุน , มนุษย์สมบัติ , คิดถึงยา (ร้องหรือขับเสภา) , พ่อผู้ยิ่งใหญ่ของแผ่นดิน , ประชาธิปไตย , ภาวนา โดยจะยกตัวอย่างบทกลอนเรื่องมอญอนยุค มาพอสังเขป ดังนี้ ในคืนหนึ่งยามนอนก่อนจะหลับ ความคิดกลับแว็บหนึ่งถึงความหลัง มันพันไปเลยผ่านเนินนานจัง นึกถึงครั้งพบเห็นเป็นนักเรียน เมื่อสองพันสี่ร้อยแปดสิบเอ็ด ถึงสองห้าสามเจ็ดมันผัดเพี้ยน ธรรมชาติอากาศเริ่มแปรเปลี่ยน ป่าเขาเตียนเสียหายท่างายหมด เรื่องอาหารปลอดสารไม่มีกรด ไม่มีรถเงินล้าน บ้านหลังใหญ่ ที่อาศัยส่วนใหญ่สมัยนั้น สร้างขนานอยู่กันท่างาย ๆ ใบระกำทำผาหาสบาย แต่บางรายเขาใช้หญ้าแฝกคา เอากันผ้าแล้วมุงหลังคาด้วย แลดูสวยสมกันชาวบ้านป่า ไม้พื้นใช้ฟากสับไม่อัยรา ไม้ไผ่ผ่าเหลาอื่นทำพื้นครัว เรื่องอาหารข้าวต้องสีซ้อม เครื่องครัวพร้อมปลูกมากพวกผัดถั่ว ปลูกต้นแคเอาไวใกล้รั้ว ต้นชำครัวใบหยัดมะลักกอ ต้องหาน้ำหามพินเอามาใช้ พวกไร่ชวานาต้องหาหน่อฯ

สัปเหร่อ

ชื่อภูมิปัญญา..... สัปเหร่อ

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน.....ปรัชญา ศาสนา และประเพณี

ชื่อ-นามสกุล.....นายธรา มุ่งต่อกิจ..... อายุ ๕๕ ปี

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่.....๑๗๑/๕..... หมู่ที่ ๒..... ชื่อหมู่บ้าน..... มงคล

ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ชื่อภูมิปัญญา
ชื่อ-สกุล
อายุ
ประเภทของภูมิปัญญา
สถานที่ตั้ง
โทรศัพท์
ที่มาของภูมิปัญญา

สัปเหร่อ
นายธรา มุ่งตอกิจ
๕๕ ปี
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
บ้านเลขที่ ๑๗๑/๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดระยอง
๐๘๑-๐๐๓๑๓๘๓

ข้าพเจ้าได้เรียนรู้การสืบทอดบทบาทหน้าที่จากรุ่นสู่รุ่นในตระกูลสัปเหร่อและการเรียนรู้จากครูอาจารย์เกี่ยวกับประเพณีการตายของชุมชนที่สามารถสืบสานระเบียบพิธี ขั้นตอนกรรมวิธีการจัดการศพ ข้อห้ามและข้อปฏิบัติคติความเชื่อเกี่ยวกับ ไสยศาสตร์ที่เป็นอัตลักษณ์ของสัปเหร่อ และความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับประเพณี การตายมาจนถึงปัจจุบัน และสัปเหร่อมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการพิธีศพให้เรียบร้อย และถูกต้องเป็นไปตามประเพณีนิยมของท้องถิ่น เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล เป็นที่ปรากฏแก่สายตาของประชาชนทำให้เป็นที่ยอมรับในศักยภาพและบทบาทหน้าที่ของสัปเหร่อในภาพลักษณ์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการพิธีศพให้เป็นไปตามความคาดหวังของคนในชุมชน และต้องมีอัตลักษณ์ตัวตนที่แสดงออกต่อการเคร่งครัดในระเบียบข้อห้าม ข้อปฏิบัติ และการใช้คาถาอาคม ในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งบ่งบอกถึงการเป็นผู้มีความรู้เฉพาะบุคคล และเป็นปัจจัยสำคัญสนับสนุนความเชื่อมั่น ความศรัทธา ต่อบทบาทหน้าที่ของสัปเหร่อในการจัดการพิธีงานศพของชุมชน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

๑. ให้คำแนะนำและปฏิบัติเกี่ยวกับการอาบน้ำศพ
๒. การแต่งตัวศพ
๓. การมัดตราสัง
๔. การตั้งศพ
๕. การนำศพออกจากบ้าน
๖. การเผาศพหรือการปลงศพ
๗. ความเชื่อเกี่ยวกับการทิ้งเบี้ยให้ตากสียายกลา
๘. การนำน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ
๙. การเก็บอัฐิ

ความเชื่อ

- ต้องทิ้งเบี้ย ๓๓ เบี้ยให้ตากสียายกลา ซึ่งเป็นเจ้าของป่าช้า เพื่อซื้อที่ให้ผิอยู่และเป็นค่าจ้างเผา เติยวันไม่ค่อยมีใครทำกันแล้ว แต่จะใช้วิธีโปรยทานแทน

